Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0820U100621

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 29-12-2020

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Антибура Юлія Петрівна

2. Antybura Yuliia Petrivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 24-12-2020

Спеціальність за освітою: Історія

Місце роботи здобувача: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125237

Місцезнаходження: вул. Гетьманська, 20, м. Мелітополь, Мелітопольський р-н., Запорізька обл., 72312, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 18.053.008

Повне найменування юридичної особи: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125237

Місцезнаходження: вул. Гетьманська, 20, м. Мелітополь, Мелітопольський р-н., Запорізька обл., 72312, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125237

Місцезнаходження: вул. Гетьманська, 20, м. Мелітополь, Мелітопольський р-н., Запорізька обл., 72312, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 14.09.91, 03.19.21

Тема дисертації:

1. Науково-методичне забезпечення шкільної історичної освіти в Україні (кінець XX – початок XXI ст.)

2. Methodological support of school historical education in Ukraine (the end of XXth – the beginning of XXIst century)

Реферат/анотація:

1. Здобуття Україною незалежності кардинальним чином вплинуло на формування змісту шкільної історичної освіти, яка потребувала негайного оновлення, відмови від класового та формаційних підходів, деміфологізації та ліквідації «темних плям». Зміст історичної освіти в школах України потребував оновлення й для того, щоб подолати старі стереотипи, пов'язані з формаційним підходом до вивчення історії, гармонійно інтегрувати національну історію в загальноєвропейські процеси, примирити регіональний та загальнонаціональний аспекти, підвищити якість знань з історії. Для вчителів історії пропонується велика кількість методичної літератури та дидактичних матеріалів. Підручники з історії оновлюються та

перевидаються кожні п'ять років. Сьогодні українські заклади загальної середньої освіти мають можливість самостійно обирати ті навчальні посібники, за якими будуть викладатися курси історії. Все це дає широкі можливості для відбору методів викладання та вибудови індивідуальної освітньої траєкторії для кожного здобувача освіти. Серед такого великого і різнобічного обсягу матеріалів для вчителів, важливо вибрати саме той, який допоможе учневі ефективно засвоїти набуті знання та застосовувати їх в житті. Саме тому аналіз накопиченого досвіду розробки підходів до змісту та науково-методичного забезпечення шкільної історичної освіти є вкрай актуальним. Виходячи із сучасного суспільно-політичного становища в країні: окупації частини території, операції об'єднаних сил на східних кордонах країни, має підвищитись роль саме історичної шкільної освіти для виховання громадянина, свідомістю якого складно маніпулювати за допомогою викривлення історичних фактів. В першому розділі на основі аналізу історіографії проблеми встановлено, що окремі аспекти науково-методичного забезпечення шкільної історичної освіти були об'єктом уваги вчених-істориків та вчителів-практиків. Проте активізувались такі дослідження з проголошенням незалежності України в 1991 році. Зміни ж останніх років (основні положення Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», програми з історії для закладів загальної середньої освіти 2013-2019 років тощо) майже не розглядаються. В педагогічних дослідженнях, до яких належать навчальні посібники та підручники із загальної педагогіки, історії педагогіки, педагогічні хрестоматії, окреслюються мета та завдання середньої освіти в Україні загалом; в наукових монографіях та посібниках аналізується зміст історичної освіти, простежується процес оновлення навчальних програм та підручників; посібники з методики викладання історії в школах орієнтовані на практичні аспекти викладання історії, акцентують увагу на структурі та змісті уроків історії; матеріали тематичних конференцій та круглих столів присвячені дискусіям про мету та зміст історичної освіти, її проблемам та способам їх подолання. Джерела з проблеми, що досліджувалась, поділено на декілька груп: архівні матеріали; нормативно-правові акти органів законодавчої та виконавчої влади, що опубліковані в офіційних засобах масової інформації; спеціалізована друкована продукція – підручники та посібники для вчителів історії, розробки уроків та позаурочних заходів, календарні плани тощо; освітянська періодика. Науково-методичне забезпечення шкільної історичної освіти включає в себе такі структурно-функціональні елементи як: нормативні документи (інструктивно-методичні листи МОН України, державні стандарти освіти, концепції розвитку історичної освіти, навчальні програми, методичні рекомендації), навчальні видання (підручники, навчальні посібники, дидактичні матеріали, інструкції до практичних робіт та занять, навчальних проєктів тощо), аудіовізуальні та педагогічні програмові засоби навчання. Визначено шість етапів становлення та розвитку сучасного науково-методичного забезпечення шкільної історичної освіти: 1989-1992 рр.; 1992-1996 рр.; 1996-2005 рр.; 2005-2009 рр.; 2009-2016 рр.; 2016-2019 рр. В другому розділі охарактеризовано навчальні програми з історії, шкільні історичні курси, підручники та підходи до викладання. Відзначений принцип альтернативності, за яким відбувається створення нових підручників. Кожні п'ять років МОН України пропонується кілька комплектів підручників із сучасним навчально-методичним апаратом. Починаючи з 1991 року сформовані авторські колективи, до яких періодично додаються нові автори. Описано новий інтегрований курс для 10-11 класу «Історія: Україна і світ», в якому проблематика історії України внесена до світового історичного контексту і водночас показано, як вона цей контекст творить. В третьому розділі розглянуто нормативно-правову базу шкільної історичної освіти, в тому числі – стандарти, концепції та методичні рекомендації МОН України. Проаналізовано погляди істориків-науковців на сучасний урок історії. Наголошено на важливості медіаосвіти для підготовки учнів до життя в сучасному інформаційному світі. Окреслено перспективи використання медіаконтенту на уроці історії.

2. Attainment of independence by Ukraine influenced drastically on the formation of content of school historical education which required instant updating, rejection of class and formation approaches, demythologization and liquidation of "dark spots". The content of historical education in Ukrainian also required updating in order to break old stereotypes related to the formation approach to history study, to integrate the national history into common-European processes seamlessly, to bring together the regional and nation-wide aspects, and to improve the quality of history knowledge. The great variety of methodical literature and didactic materials is proposed to

the teachers of history. History course books are updated and republished each five years. Today Ukrainian secondary education establishments have an opportunity to select the study guides for history courses teaching at their own discretion. All of this provides wide possibilities for selection of the modes of instruction and forming the individual educational path for each student. It is important to choose that particular material among such great variety of materials for teachers which will enable the pupil to absorb the knowledge gained efficiently and to apply this knowledge in real life. According to the current social and political situation in the country (occupation of some part of its territory, joint forces operation at the eastern border of the country) the importance of that particular historical school education shall be increased for education of the citizen whose mind can be hardly manipulated with the use of the historical facts misrepresentation. It was established in the first section on the basis of the analysis of the problem historiography that the certain aspects of the methodological support of school historical education were in the area of focus of the historical scientists and practicing teachers. However, the number of such researches increased after declaration of independence of Ukraine in 1991. Nevertheless, the changes of the recent years (basic provisions of the Acts of Ukraine “On the education”, “On the general secondary education”, history curriculum for general educational institutions within 2013-2019 etc.) are hardly considered. The general pedagogical researches including the study guides and course books on the general education science, history of the education science, pedagogical reading books define the purpose and the task of secondary education in Ukraine in general; the research monographs an the study guides analyze the content of the historical education and track the process of updating the academic programs and course books; the study guides on the methodology of history teaching in school are oriented toward the practical aspects of history teaching and place the emphasis on the structure and content of history lessons; materials of thematic conferences and round tables are devoted to the discussions of the purpose and content of historical education, is problems and the ways of their solution. The sources of the matter explored are divided into several groups: archive materials; laws and regulations of the legislative and executive authorities published in the official mass media; special-purpose printed products – course books and study guides for history teachers, development of lessons and extracurricular events, schedule plans etc.; educational periodical publications. The paper identifies six stages of establishment of modern methodological support of school historical education: 1989-1992; 1992-1996; 1996-2005; 2005-2009; 2009-2016; 2016-2019. The second section characterized the history curricula, school historical courses, course books, and approaches to teaching. The paper specifies the principles of alternativeness according to which new course books are composed. Every year the Ministry of Education and Science of Ukraine offers several series of course books with up-to-date learning and teaching instruments. Starting from 1991 the stable writing teams were formed; new teams are also added regularly. The paper describes new integrated course for 10th-11th form "History: Ukraine and the world" in which the range of problems of the history of Ukraine was introduced into the world historical context. At the same time it was shown how it creates this content. The following methods were identified among the most used history teaching methods: procreative, dialogic, problem and searching, learner-centered, and competency-oriented. The implementation of the principles of social practice and creative life education science into the learning process was considered. The legal and regulatory framework of school historical education, including the standards, concepts, and the instructional guidelines of the Ministry of Education and Science of Ukraine was considered in the third section. The views of the historical scientists to the modern history lesson were analyzed.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коробченко Ангеліна Анатоліївна

2. Коробченко Ангеліна Анатоліївна

Кваліфікація: д.і.н., 07.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Вєнцева Надія Олександрівна

2. Ventseva Nadiya Oleksandrivna

Кваліфікація: д. пед. н., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Каганов Юрій Олегович

2. Kahanov Yurii

Кваліфікація: к. і. н., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Максимов Олександр Сергійович

2. Maksimov Oleksandr S.

Кваліфікація: д. пед. н., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Окса Микола Миколайович

2. Oksa Mykola M.

Кваліфікація: к. пед. н., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Круглик Владислав Сергійович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Круглик Владислав Сергійович
Відповідальний за підготовку облікових документів	
Реєстратор	
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Т.А.